

УДК 069:[378.6:351.74](477)

Павло Дмитрович ЧЕРВОНІЙ,

*старший викладач кафедри педагогіки та психології
факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук;*

 <https://orcid.org/0000-0002-8172-7732>

МУЗЕЙ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ – ОСЕРЕДОК ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ

Розкрито діяльність музею Харківського національного університету внутрішніх справ як осередку освіти, національно-патріотичного виховання персоналу правоохоронних структур. Це інформаційний центр, що символізує цінності навчального закладу та здійснює популяризацію історії поліції.

Діяльність музею Харківського національного університету внутрішніх справ спрямована на висвітлення та популяризацію практичної діяльності поліції на кожному історичному етапі розвитку українського суспільства.

Вперше музей детектива в ХНУВС було відкрито на шостому факультеті з підготовки працівників кримінальної міліції. Тоді в навчальні плани були включені такі дисципліни, як «Українська і зарубіжна культура» і «Детектив у світовій культурі». Музей носив інформаційно-навчальну функцію, курсанти на заняттях визначали, із яких художніх творів були присутні експонати [1].

Сучасна нормативно-правова база діяльності музеїв при навчальних закладах була сформована в 1997 р. відповідно до наказу Міністерства освіти України від 20.05.1997 р. № 151 «Про затвердження Положення про музей при закладі освіти системи Міністерства освіти України», де в самому Положенні зазначено, що музей при закладі освіти є осередком освіти й виховання, який сприяє формуванню в молодого покоління національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, забезпечення духовної єдності поколінь і призначений для вивчення, збереження пам'яток природи, матеріальної і духовної культури.

Нині музей здійснює збереження, вивчення та використання музейних експонатів, пам'яток і матеріалів, які розкривають історію органів внутрішніх справ та поліції, форми і методи їх роботи в боротьбі зі злочинністю та захист прав і свобод громадян, висвітлюють особливості правоохоронної діяльності.

У своїй діяльності Музей керується наказом Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Положення про музей органів внутрішніх справ та вищих навчальних закладів МВС України» від 31 травня 2013 року № 532. Тип музею навчальний, призначений для учнів, курсантів, студентів і слухачів. Профіль – галузевий, створений за ініціативи курівництва ВНЗ МВС України.

Завдання музею полягає в участі в професійному, моральному, патріотичному вихованні особового складу університету та членів їх сімей, у підвищенні їх загальноосвітнього і культурного рівня та організації повноцінного культурного дозвілля.

Основними напрямками діяльності музею є: науково-дослідна робота, що полягає в отриманні нових знань на основі вивчення музейного зібрання; науково-експозиційна робота, спрямована на створення, розвиток і вдосконалення експозиції; науково-методична робота з метою розроблення, виявлення, опису та впровадження передових методів і професійних прийомів музейної діяльності; науково-освітня робота, що реалізує освітню і виховну функцію під час роботи з різними категоріями відвідувачів як у самому музеї, так і поза його межами та науково-видавнича робота, яка полягає в підготовленні, виданні та розповсюдженні друкованої продукції музею.

Найголовніша особливість музею полягає в тому, що він збирає, вивчає і експонує першоджерела або оригінали, ті пам'ятки, що безпосередньо пов'язані з розвитком органів внутрішніх справ України та Харківського національного університету внутрішніх справ. Збиральницька робота музею є цілеспрямованим, плановим процесом виявлення, збирання документів та предметів музейного значення для поповнення музейного зібрання. Комплектування фонду музею ведеться шляхом збирання історичних пам'яток під час відряджень, надходження

матеріалів з органів, підрозділів, установ МВС України, архівів, редакцій газет і журналів, від ветеранів органів внутрішніх справ та членів їх сімей. Безоплатне отримання у вигляді оригіналів, макетів, моделей або муляжів різних зразків зброї, спецтехніки, обмундирування, знаків розрізнення (відмінності), документів та інших предметів з органів, підрозділів, установ МВС України.

Друга особливість полягає в тому, що музей працює з дуже різноманітними першоджерелами: пам'ятки матеріальної культури (знаряддя праці, зброя, спеціальні пристрої і засоби, інструменти, побутові речі та ін.), рукописні та друковані документи, альбоми.

Третя особливість, це те, що він використовує свої фонди для популяризації першоджерел поліцейської служби – показ їх в експозиційних залах у ході екскурсії або інших видів інформування. Через документи, фотографії, експонати музей розкриває віхи становлення і розвиток навчального закладу, важливі та найбільш яскраві події його історії, наукові досягнення, творчу і громадську діяльність колективу. При цьому музейні експонати використовуються для формування у відвідувачів мотивації до навчання і служби, правильної оцінки вибору своєї професії.

Музей ХНУВС має фондову колекцію різноманітних артефактів, віртуальних (в електронному вигляді) і документальних матеріалів, присвячених історії створення університету, а також історії органів внутрішніх справ України та поліції деяких інших країн світу. Музейні експозиції дають уявлення відвідувачам про етапи розвитку ХНУВС, відзнаки, елементи форми та екіпірування декількох епох [2].

Виставки, присвячені таким темам: «На захист територіальної цілісності держави», «Чорнобиль – наша віковична біль», «Спортивні перемоги ХНУВС» та ін. Особливий інтерес у відвідувачів викликає експозиція із колекції ректора університету «Формений одяг працівників вітчизняних органів внутрішніх справ» [3].

Основний напрям діяльності музею – інформування. Це перший етап засвоєння музейної інформації, отримання інформації про колекцію музею. У екскурсії для курсантів та студентів враховується три аспекти інформації: пізнавальний (розвиток інтелекту), чуттєвий (емоційна відгукливість і сприйняття музейного експонату) і афективний (співпереживання).

У своїй практичній діяльності музей реалізовує такі функції як науково-освітню, виховну, інформаційно-довідкову, охоронну, функцію документування. Науково-освітня робота здійснюється на основі музейних матеріалів, експозицій, виставок з урахуванням диференційованого підходу до аудиторії і реалізується в різних заходах освітнього, виховного і культурного змісту, а також в узагальненні та поширенні досвіду музейної роботи.

До основних форм науково-освітньої роботи музею належать: екскурсії по експозиціях і виставках, а також лекції, доповіді, бесіди з тематики, що відповідає профілю музею. Тематичні заходи, присвячені державним святкам, пам'ятним датам в історії органів внутрішніх справ та поліції, вечори вшанування та зустрічі з ветеранами органів внутрішніх справ. Музейні гуртки та клуби, дні відкритих дверей.

Також є й соціальний аспект – музей є частиною середовища й активно приймає участь у соціалізації особистості, а саме абітурієнтів, курсантів, студентів. Демонструється розвиток поліції, передачу цінностей від однієї епохи до наступної, перетворюється соціокультурний досвід у власні настанови, цінності, засвоєння соціальних норм і ролей.

Отже, створення такого музею – вияв широкого патріотичного духу працівників ОВС, їх прагнення увічнити досягнення підготовки і служби поліції.

Музей ХНУВС є інформаційним центром, що символізує зосередження цінностей навчального закладу, призначений зберігати, популяризувати історію та сучасне життя університету, створювати його образ. Він грає особливу роль у формуванні життєвих та професійних цінностей, настанов курсантів, студентів і працівників поліції у вихованні і розвитку особистості.

Музей також є важливим профорієнтаційним закладом. Саме в музеї активізується образне мислення, ефективний засіб передачі культурних цінностей навчального закладу відвідувачу, впливає на нього емоційно, стає пропагандистом цінностей. Він відображає динаміку системи освіти і виховання навчального закладу протягом чверть століття. В музеї зберігаються не тільки історичні документи, а й виховуються курсанти, студенти, учні випускних класів. У ході такого заходу як День відкритих дверей відвідувачі обов'язково відвідують музей, знайомляться з історією поліції, навчального закладу, роботою поліції в дореволюційні роки, радянською епохою та роками незалежності.

Список бібліографічних посилань

1. Вивиан Н. Музей детектива. *Вечерний Харьков*. 1999. 18 окт.
2. Музей ХНУВС // Спілка ректорів вищих навчальних закладів України : сайт. URL: <http://www.vnz.univ.kiev.ua/ua/museums/category/7/57-muzey-hnuvs> (дата звернення: 20.02.2019).
3. Екскурсія в музей ХНУВД // Харківський національний університет внутрішніх справ : офіц. сайт. URL: <http://univd.edu.ua/ru/news/2254> (дата звернення: 20.02.2019).

Отримано 05.03.2019

